

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ и. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V. Овај листъ излази у Вторникъ и Четвртакъ на по табака, а у Суботу на табаку. Цѣна му е за три мѣс. 5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врсте 5 крајц. за трипутъ. № 68.

Крунисанъ цара у Москви.

(Саршетакъ)

Два исторійски знаменита престола и сада ће се овомъ приликомъ употребити. Првѣи и најстарији е био шахомъ персѣскимъ Абасомъ поклонѣнъ цару Борису Годунову год. 1605. Онъ е преко мѣре богато бисеромъ и драгимъ каменѣмъ обложенъ, но нема састрагу наслона, и изгледа као нека старинска округла клупа. Свуда е златнимъ шљокама обложена и изгледа као да е одъ сувога злата. На овомъ ће престолу за време крунисаня сѣдѣти царица-мати.

Другѣи престолъ, опредѣленъ за владајућу царицу, названѣи „златанъ престолъ“, изгледа као велика столица са наслонцима на страни, обложена е не мањъ него са 1500 рубина, 8000 туркоаза, 2 топаза и 4 редка аметиста. Она е остала после дѣде Петра Великаго, цара Михаила Феодоровића.

Трећѣи или управо царскѣи престолъ најпосле назива народъ „діамантскѣи престолъ“. Царъ Алексѣи Михайловић (отацъ Петра Великаго) добио га е одъ ерменскогъ трговачкогъ друштва изъ Испахана приликомъ кадъ се крунисао. По себи се разумѣ, да е и тај обилно обложенъ бисеромъ и драгимъ каменѣмъ. На наслону са стражѣи стране стои овај надписъ:

„Пресилноме и најнепобѣднѣиему Алексѣиу, цару московскоме, кой срећно на земљи влада. Нека бы му овај престолъ, кой е са највећомъ умѣтности и најодабранѣиомъ вѣштиномъ израћенъ, бы залога за небесно и земно блаженство.“

Оба последња престола стое еданъ до другога на амвону спрѣу иконостаса, на коме се иде низъ степене, кадифомъ застрте. Престолъ царице-матере стои мало на страни кодъ едногъ ступа, а спрѣу нѣга налази се асталъ, на кои се метну крунски знаци докъ не затребаю. Између престола цара и царице стоею е год. 1826. са голимъ мачемъ грофъ Орловъ, онда бывшѣи ко-

мандиръ гвардейскогъ киразирскогъ полка, за крунисанѣ састављногъ, као стражаръ, а то мѣсто чести одредѣио му е царъ Никола за освѣдочену вѣрностъ при войничкој побуни у Петербургу. Онъ е сада у великомъ достоинству, и отечеству е најважнѣи услуге учинѣио. Може быти, да ћему се по чину нѣговогъ друго мѣсто одредѣи, али лѣпше му се не може дати, него то, кое е са голимъ мачемъ пре 30 година заузимао као чуваръ свогъ владѣтеля и свое владательке.

Докъ се псалми пою, дотле сви у цркву дошавши заузму своя мѣста. Кои неприсутствую по дужности, него као зрители. и п. цѣло дипломатско тѣло, депутацие изъ губернија, одъ гилда и корпорација, мораю јошъ много пре, него што се крене спроводъ за крунисанѣ, быти сви у своимъ столовима унутра у цркви, и свакој има свое, већъ напредъ точно назначено мѣсто, тако, да све иде као одъ себе и нигдѣ се невиди рука, коя бы истомъ наређивала. Служећи офицѣри кавалѣрске гвардѣ, херолди, маршали, церемони-мајстеръ, дворски частници, ѣенерали, министри, митрополити, архиепископи, епископи, архимандрити, сви имаю своя одређена мѣста, на степенима кодъ амвона, на амвону кодъ ступова и на врати и пролазима.

Право крунисанѣ разликуе се одъ миропомазаня. Кадъ најстарији првосвѣштеникъ краткомъ бѣседомъ поздрави цара и царицу, и чита се ектенија са узгласима, онда на престолу свомъ сѣдећѣи царъ заповѣди, да му се поднесе апостолскѣи символъ вѣре, кой велегласно чита, а кадъ сврши онда при молитвама и пояноу свѣштенства започне мећати на себе знаке царскогъ достоинства. Она три напредъ већъ споменути првосвѣштеника узму са астала, на комъ су сви царски адићари положени, најпре царскѣи плаштъ, и заогрну га цару съ рѣчма: „Во имя Отца, и Сына, и святаго Духа!“; при чему помажу одређена лица изъ царске пратѣи.

После заповѣди царъ, да му се донесе круна. То учини президентъ државногъ савѣта. Царъ е узме и метне е самъ себи на главу, на кое митрополитъ московскѣи изговори слѣдујуће рѣчи, кое су до сада остале непромѣнѣне при свакомъ крунисаню:

„Благовѣрный, пресильный и превеликій царе сверускій! Овай видльивый и кои се опипати може укрась, кои садь кити Твою главу, есте символъ таинственногъ дѣйства, коимъ Те Исусъ Христосъ, царь славе у овомъ магновеню крунише за господарасвему рускоме народу и Тебе своимъ светимъ благословомъ потврђуе у Твоіой врховной и неограниченой власти надъ Твоимъ поданицима.“

Съ подобнимъ рѣчма, као што су ове, што ѿ изговори митрополитъ московскій кадъ царь метне круну на главу, предае се цару и скиптаръ и земный шарь. После тога царь се у цѣломъ своемъ царскомъ украсу посади на престоль, на кое се запои и одѣва: „Боже спаси царя!“ Кадъ се сврши тай милостивый поздравъ цркве, онда царь крунише царицу. Царица стане цару предъ престоль, кои на то остави изъ руку скиптаръ и земный шарь, скине свою круну, неколико тренутака држи е царица надъ главомъ и затеми е опеть метне себи на главу, а после тога се донесе она маяя круна, кою царица метну на главу служеће даме и заогрну е плаштомъ и о вратъ іой намѣсте ланаць одъ ордена св. Андріе. Кадъ после царица опеть сѣдне на свой престоль, а у цркви запою: „Боже спаси царицу!“ ударе сва звона и избади се на полю 101 топь.

Докъ се ово пое, докъ звона звоне и топови пуцаю, и сада ће по свой прилици, као и пре 30 година, приблизити се цару и царици царица-мати и честитати ѿмъ. За ѿима иду остали чланови царске породице и присутвуюћи принцеви, а међутимъ свештенство, генералитетъ, дипломатія и сви присутвуюћи трикратнимъ ускликомъ, неустаяћи са свои мѣста, поздраве сада већ крунисаногъ цара и царицу. Пѣсну: „Боже спаси царя и царицу!“ закључуе „многая лѣта!“

Кадъ се поздрави сврше, царь клечећи и велегласно прочита изъ поднесеногъ му требника едну дугачку молитву, на кое сви присутвуюћи такође клекну и за протођакономъ говоре едну молитву. И овимъ се оконча крунисанъ, па садъ наступа митропомазанъ.

Прво се у-гласъ одное „Тебе Бога хвалимъ“. Царь скине круну съ главе, остави скиптаръ и земный шарь, па цѣлива поднесено му евангеліе. Одъ обои царски престола сада се текъ простре преко амвона и степени до самы царски дверій еданъ ѿлима одъ црвене кадифе са златнимъ ободомъ, а по овоме јошъ еданъ узацакъ одъ свиле златомъ уткане. При последнимъ крунисаню т ое урадио вице-губернеръ московскій, Краповицкій, са неколико други лица као помагача. Како се та два ѿлима простру, а двери се испредъ частне трапезе отворе, и митрополити подъ митрама, спровођењемъ своимъ пратођакономъ изиђу напољ. Садъ се направи спроводъ, одъ престола до иконостаса. Иста она лица, коя су царске знаке носила у цркву, носе ѿ и сада, почемъ ѿ царь за време митропомазаня скине са себе. Царь и царица иду по златотканомъ ѿлиму одъ свиле, а спроводъ по ѿлиму одъ кадифе. Дошавши предъ двери испредъ частне трапезе, сва пратња одступила назадъ, а самъ царь стане на саме двери, гдѣ митро-

политъ новгородскій држи сасудъ за мгромъ, умочи малу златну гранцицу у светый елей и цара помаже. То се чини изговарајући рѣчи: „печать дара духа святого,“ по челу, по трепавицама, по ноздрвама, устнама, ушима и по грудма, на кое митрополитъ кievскій убрсомъ обрише елей. Исто се тако миропомаже и царица, али само по челу, а обрише е митрополитъ московскій. Докъ трае митропомазанъ, еднано звоге сва звона и опеть се избади 101 топь.

Кадъ се митропомазанъ сврши, а чести споменута три најстарија првосвештеника уведу цара крозь царске двери у олтарь и намѣсте га предъ частну трапезу, кое православна црква допушта само владателю. Маршали и коморници, кои су до-сада носили плашть царевъ, предаду га садъ митрополитима кievскомъ и московскомъ. И овдѣ е такође простртъ за цара златотканъ ѿлима и ту садъ цара причести митрополитъ новгородскій. За време овогъ светчаногъ дѣйства царица стои испредъ иконостаса на царскимъ дверма, а ту прими само нафору.

Ово е вайсветчани и најзнаменити часъ одъ цѣле светчаности при крунисаню. Дубока тишина влада у цркви. Само се чуе званъ рѣчій изъ олтара или се сполячуя звона и топови, одъ кои се тресу прозори на цркви. И по најудалѣнимъ улицама люди стоје гологлави кадъ звона по другій путъ зазвоне и кадъ првый топь по другій путъ пукне, свакиј, кои бы ходао, стане, свакиј разговоръ престане, и молитва ѿ стотину хиљада, кои чекајући стоје око Кремля, сасдинява се са молитвомъ монарха, кои е у овомъ магновеню за ѿи свеучастникъ таинственногъ благослова евхаристіе.

Јошъ еданпутъ се сада већ крунисани и митропомазани царь и царица врате на престоле, па ту опеть узму на себе царске знаке а затимъ отиду изъ цркве. А изъ цркве изилазе на сѣверна врата, коя воде у цркву Архангела Михаила, гдѣ се налазе гробови стары царева. Царица-мати, чланови царске породице, страни принцеви, дипломатско тѣло, као и сви служећи и зрители изиђу изъ цркве на врата, крозь коя су спроводишли, па се врате у дворъ и тамо дочезаю цара и царицу, кои се најпре поклоне гробовима царева и на ѿима се Богу помоле, а после, отиду јошъ и у Благовѣштенскій Соборъ, да ѿ и ту по старомъ обреду свештенство прими и благослови. Ове три цркве нележе далеко една одъ друге, и изъ едне удругу иду царь и царица онимъ истимъ редомъ подъ небомъ, као што се ишло на крунисанъ, съ томъ само разликомъ, што се садъ царь появлюе са свима знацима свое владателске силе. Изъ последнѣ цркве иде спроводъ у гранитскій дворъ (гранитскій палата) и то крозь тако речено црвено крило (красное крыльцо), кое у исторіи руской игра врло знатену ролу. У ономъ часу, кадъ царь ступи на ово крило, по трећій путъ пукне 101 топь, чимъ се вароши обяви, да е крунисанъ прошло.

Са гранитскогъ двора царь се на балкону покаже сакулаѣномъ народу, а после тога отиде на ручакъ, кои се при крунисаню одъ столѣтја држи у едной истой сали тогъ двора, стоећој на едномъ преградномъ ступцу у среди. Око тогъ ступца понамѣштано е старо сребрно посуђе царево, а за цара и за царицу и царицу-матеръ

постављени су особити астали. Само неколицини превосходни лица, али и свему дипломатскомъ тѣлу дозвољено је бавити се у овој сали за време ручка. Врховный точилацъ (обершенкъ) и врховный столникъ (обертрухсесъ) и сви други високи чиници служе при овомъ ручку, ала се клећечки приносе а сваку чинију прате официри кавалѣрійске гвардіе са голимъ мачевима. Пре него што царъ сѣдне ручати, преставе му се страни посланици, кои овдѣ изразе своя честитаня, и раздѣле њимъ се колајне, које су коване за споменъ крунисаня. Онај часъ, кадъ царъ првѣй путъ заште пити, удали се дипломатско тѣло, и она лица, која по своме чину или по дужности смѣју ести у присуству царевомъ, узимаю своя мѣста. Сви чланови царске породице и страни принчеви ручаю у једној сали покрај ове.

Осветљанъ, ватромети, балови, маскараде, народне игре и веселја — а ова последња у великој мѣри — биваю после овогъ дана. Па и сада неће другаче бити, и већ кажу да се чине велика спреманя. Но таково што бива съ выше или мањ сјајности и велелѣпности при свакој подобној прилици, али ми смо ради србскѣ читајућѣ свѣтъ извѣстити само о ономе, што је управо свойствено руско при царевомъ крунисаню у Москви. Зато ћемо додати јошъ неке поединости.

Пре него што ће царъ и царица отићи изъ Москве, посѣте они најпре свето-троичнѣй манастиръ св. Сергія, кои ние далеко одъ Москве, и то са свомъ својомъ царскомъ породицомъ.

Цароставна застава, која се износи само при крунисаню, или при погребу рускога цара, одъ тешке је свиле, златнимъ ободомъ и ройтама богато искићена, У среди има двоглавогъ орла са ликомъ св. Ђорѣа на грудима, кои је обвѣненъ ланцемъ одъ ордена св. Андріе, а унаоколо по Ђошкѣвима стое 32 грба одъ краљѣства, княжества и земаља, које Русији принадлеже, или на које Русија има права, н. пр. владимирскѣй, витепскѣй, сибирскѣй, кѣвскѣй, новгородскѣй, смоленскѣй, казанскѣй, астраханскѣй, псковскѣй, естландскѣй, финландскѣй, тверскѣй, пермскѣй, литванскѣй, бугарскѣй, олденбургскѣй, черниговскѣй, ниже новгородскѣй, вятскѣй, московскѣй и т. д.

Могуће је, да ће се гдѣшто при предстојећемъ крунисаню промѣнити. Али у главној ствари точно ће се нажити на старе обичае. Новине ће у свое време бити пуне извѣстѣја о поединимъ. А да се зна шта је исторѣјски вѣштествено у ствари, надамо се да ће читатељима нашимъ добро доћи ово, што смо овдѣ разложили.

ДОМАЊЕ И СТРАНЕ НОВОСТИ.

С Р Б И Ј А.

По „Званичнимъ Новинама“ постављенъ је инѣиниръ Овр. Београдскогъ Г. Августъ Ланге за I. Рачуноиспитателя Рударскогъ Одѣленія при Попечительству Финанси.

У Београду 24. Јулія Пре неколико дана приспѣла је овамо у Београдъ прва Француска лађа, која је поносите таласе Дунава-Саве просѣцала и на обали србске земљѣ пристала. Ова је лађа парна и зове се „Лионе“ а принадлежи једномъ трговачкомъ Францускомъ друштву.

Догађај овај учинио је на публику србску великиј упечатакъ; онъ је дао повода дубљимъ размишљаваю и цвѣтнимъ надеждама; садъ се види остварена велика идеја, зачета у овомъ последњемъ рату, а та је идеја: слобода своју мора и рѣка ради лакшегъ саобраћаваня своју народа, ради процвѣтаня европске трговине, и ради издначеня супротны начела и предразсуда.

Садъ је настала нова епоха за цѣло трговачкѣ свѣтъ. Промислимо само, какавъ ће испољивскѣй полетъ добити предузимателный духъ у свакостручној радњи, садъ кадъ су гвоздене запреке уклонѣне, које су га у оковима држале. Ово је текъ почетакъ; но неће можда дуго трајати, па ће читаве флоте трговачки лађа ѣздити по водама нашимъ, и раздрмати насъ изъ тешкога сна, па ће велимъ бити отворено широко полъ за свакогъ оногъ, кои буде кадаръ на истоме силе своје покушати.

Сада јошъ, докъ стална комисија, одређена на то, да расправи питања о дунавској пловитби, ние посао свој започела, нећемо да се упуштамо у дубља претресаня; доста је то, да свакиј Србинъ съ пушимъ правомъ себи честитати може, што је идеја слободѣ своју мора и рѣка и на ове крајеве југо-источне Европе своје благодворне зраке бацѣла.

Паробродъ „Лионе“ кренуо се данасъ у 1/29. сатѣј ујутру узъ Саву до Шабца и Раче, да промотри ову рѣку. Г. Јованъ Ристићъ, Столоначалникъ Попечительства Иностраны Дѣла, одређенъ је одъ стране нашегъ Правительства, да на овомъ путу пропрати овогъ новогъ госта Саве рѣке дужъ обала србски. Онъ је снабдѣвенъ съ једнимъ обявљениемъ на све србске власти, да на позивъ његовъ реченомъ пароброду сваку нуждну рукопомоћъ чине, коме је стављенъ на разположенъ и еданъ вѣштѣ думенѣја, кои Саву рѣку добро познае.

† Београдъ 24. Јулія. Прекључе после подне предато је матери земљѣ тѣло блаженѣпочивше госпоје Ангелине и супруге г. Милана А. Симића Секрет. Попечит. Просвете, која се после краткогъ болованя на жалостъ своје супругу његовимъ и њѣнимъ сродницима 21. Јулія у подне преставила, ненавршивши ни пуна три мѣсеца у браку (бракосочетаніе было је 29. Априла ов. год.). При опелу је такође и при спроводу чинѣођѣствовѣо г. Архимандритъ Гавриль са млогимъ свѣштеницима. Осимъ млогобройногъ свѣта, кои је незаборављѣну покойницу

одъ куће до гробља пратио, была е при пратњи Нѣна Свѣтлостъ госпођа Княгиня са ћеркомъ својомъ Сіятелномъ госпоіомъ Полексіомъ Г. Радосављвићъ аустрииск. Г. Дезесаръ францускій и Г. Мерони прайскій консули.

Београдъ 20. Юлія. Овы дана добыли смо „Исторію Црне Горе“, кою е Г. Д. Милаковићъ бывшій Секретаръ блаженочившегъ владике Петра II. изъ најболѣи извора написао, и може се слободно рећи, да е ово дѣло у правомъ смислу исторически написано, будући се Списатель, у целомъ свомъ приповеданю на дата позивао и нѣи назначавао. Књига ова печатана е у Задру у Типографіи браће Баттара.

ТУРСКА.

„Преса“ намъ доноси слѣдуюће вѣсти съ истока:

„Премда су вѣсти, коє преко Марсеља изъ истока стижу, за четири дана старіе, него оне, коє изъ Триеста добыамо, то намъ оне ипакъ доносе много занимљивіе поединости, но ове последнѣ. — „Журналъ де Константинопль“ одъ 9. Юлія садржава еданъ чланакъ, кои яко виче на то, што су Руси заузели войскомъ змѣине острове, (лежеће на црномъ мору близу дунавски ушћа) и што оклеваю повући се изъ Карса, куда су, као што тай листъ вели, іоштъ 12.000 войске за подрѣплѣнѣ послали. Но листъ овай нада се, да ће се то на мирный начинъ расправити.

— Телеграфскимъ путемъ дошла е вѣсть о предстоєћемъ долазку рускогъ посланика, г. Бутенѣва.

— Вѣсти изъ Арабіе являю слѣдуюће:

Новонаименованный шеріѣъ свете вароши Мекке, побѣдио е у кровавой битки свога предшественника, кои ніе ктѣо одъ свога званія одступити, и освоили су на юришъ варошь Таифъ, куда се овай заклоио быо. Буна у Арабіи може се дакле сматрати за окончану, и преѣашный шеріѣъ быће прогнанъ.

— Ђенераль Кодрингтонъ е 9. Юлія отишао изъ Цариграда, гди га е Султанъ у аудіенціи приміо, и посѣтиће Атину са цѣломъ флотомъ коя га прати.

— У познатомъ пожару у Солуну погинуло е преко 200 людій а ранѣно е нѣи 600. Учинѣна штета износи 150.000.000 гроша.

— Маршалъ Пелвсіе стигао е на лађи „Роланду“ у Малту, где су му енглеске власти за честь дали сайну часть. Онъ ће се одаде 14. или 15. Юлія кренути даль.

„Берлинеръ берзенцайтунгъ“ пише:

„Заузимањ змѣины острова одъ стране руске войске, коє е уговору противно, већ е дало повода преписки између сила, коє су 18. Марта подписале миръ.

Као што е познато, пристала е Русія у овомъ уговору на такву расправу бесарабске границе, којомъ ће она одъ дунавски ушћа быти натрагъ потиснута, и да се она позиція, кою е Русія умела себи у едренскомъ миру задржати, Турској натрагъ врати.

У дотичномъ ставу уговора мира стои изречно, да Русія „поряди болѣгъ обезбѣњеня дунавске пловитбе“ пристае на такву расправу границе и уступлѣнѣ.

Ако садъ дакле Русія опетъ заузме змѣине острове, лежеће у најближой околинѣ дунавски ушћа, кои острови до душе нису ставлѣни у уговоръ, то она — Русія — чини выше таково дѣло, коє е на свакой начинъ противно духу и логичномъ толкованю парискогъ мира.

Цѣль тогъ уговора обезбѣенѣ и слобода дунавске пловитбе, тѣме бы се посве осуѣтила. То бы быо такъ случай, кои бы посредствено нарушавао миръ, за чію е специалну гарантію заключенъ 3. Априла сепаратный (одвоеный) уговоръ између западны сила и Аустриє. И зато ће се, као што се чує, обратити участницы овогъ тройногъ уговора на остале државе коє су подписале парискій миръ, и послѣдица овогъ корака быће проглашенѣ овогъ войничкогъ заузимања за нарушавањ мира, саюзне силе надаю се, да ће Русія попустити и повући се са речены острова.

ПЕРСИЯ.

„Трѣистеръ цайтунгъ“ пише:

„Писма изъ Кабула и Кандахара доносе намъ молжину замршены поединостій о положаю Дост-Мохамеда према Персіи и Херату, изъ кой се може одприликѣ то извести, да се владатель Кабулскій, — Дост-Мохамедъ — налази у некой забуни а войска нѣгова у највећемъ переду. Као што се говори, имаю Персіянцы у Херату посадку одъ 12.000 людій, а остала персійска войска намештена е у одѣленіяма између Херата и Гуранию.

И Н Д И Я.

Вѣсти изъ Яве (едногъ великогъ и богатогъ острова у индійскомъ архипелагу, кои е островъ притяжаніе Холандеза) являю, да е на едномъ одъ највећи сангирски острова учинила ватромета гора Аву мес. Марта ове године ужасна опустошенія. Око 3000 людій пропало е томъ приликомъ,

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

У Паризу 19. Юлія.

Данашный „Монитеръ“ явля слѣдуюће вѣсти изъ Мадрида одъ 13. Юлія: Ново правительство признато е у цѣлой Шпаніи; изузимаюћи у Сарагоси. Изъ Сан-Себастьяна являю подъ 18. Юліемъ, да се ђенераль Дулче налази на два сата испредъ Сарагосе. Сва е Каталонія покорена.

У Цариграду 13. Юлія.

Ђенераль Кодрингтонъ одпутовао е у Марсель. — Решид-паша вратио се изъ Египта натрагъ. — Еданъ ферманъ у смотреню привремене управе подунавски княжества обећава, да ће се при престрояваню исты имати позоръ на желъ жительство, но одриче признанѣ и одобренѣ неки и неки досадъ предузеты мѣра, као н. п. проглашенѣ слободне пловитбе у Молдавіи.

У Атинѣ 14. Юлія.

Министру инострачы дѣла приданъ е еданъ савѣтъ одъ петъ членова за међународне распре. Маршалъ Пелвсіе извезао се у Пирею на суво, посѣтио е Акрополисъ и дворску башту, и навезао се затимъ одма на море.